Lausunto
8.1.2019

Soveltava Liikunta SoveLi ry
Valimotie 10
00380 Helsinki

Lausunto eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle
Asia: VNS 6/2018 vp Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta

Soveltava Liikunta SoveLi ry on valtakunnallinen liikuntajärjestö, jonka jäsenenä on 20 valtakunnallista kansanterveys- ja vammaisjärjestöä. SoveLin toiminnan tavoitteena on, että pitkäaikaissairaiden ja vammaisten ihmisten mahdollisuudet soveltavaan liikuntaan, terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan sekä aktiiviseen elämäntapaan paranevat.

Soveltava Liikunta SoveLi ry:n lausunto liikuntapoliittiseen selontekoon liittyen

Tiivistelmä

Liikuntapoliittiinen selonteko on kannatettava asiakirja, jonka ehdotukset on syytä ottaa huomioon seuraavissa hallitus- ja budjettineuvotteluissa. Selonteossa on kuitenkin joitakin puutteita, joita näkemyksemme mukaan ovat:

1) Vaikka liikkumattomuuden kokonaiskustannukset nostetaankin esille, ei selonteossa oteta selkesti kantaa siihen, millaiset ja miten suunnatut toimenpiteet kustannustehokkaimmin vähentäisiviät kustannuksia. Näkemyksemme mukaan parhaat suhteelliset kansanterveydelliset ja –taloudelliset hyödyt saataisiin kohdistamalla toimenpitetä erityisesti niihin ryhmiin, joilla ei nykyisellään ole mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa.

2) Vaikka liikunnan yhdenvertaisuuden teemat ovatkin selonteossa mukana läpileikkavasti, soveltavan liikunnan kohderyhmän liikunta-aktiivisuuden edistämiseksi ei ehdoteta konkreettisia toimenpiteitä.

3) Selonteossa ei huomioida liikuntapolitiikan mahdollisuuksia olla mukana edistämässä ilmastonmuutoksen torjuntaa.

Lausunto

Soveltava Liikunta SoveLi ry:n näkemyksen mukaan valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta ottaa hyvin huomioon lähitulevaisuuden kehitysnäkymät liikuntapolitiikan näkökulmasta. Oleellisia yhteiskunnallisen kehityksen asettamia haasteita ovat mm. liikkumattomuuden yhteiskunnalliset kustannukset, väestön ikääntyminen sekä liikuntakulttuurin eriarvoistuminen. Nämä teemat on huomioitu selonteossa. Ansioistaan huolimatta selonteossa on puutteita. Muun muassa liikuntapolitiikkaan tulevina vuosina vahvasti vaikuttavaa ilmastonmuutosta ei selonteossa juurikaan oteta huomioon. Lisäksi liikuntapoliittisessa selonteossa olisi ollut syytä tehdä tarkempia kirjauksia tiettyjen aiheiden osalta, joita esitellään seuraavaksi tarkemmin.

Liikuntapoliittisessa selonteossa nostetaan hyvin esiin viime aikoina tarkentuneet tiedot liikkumattomuuden yhteiskunnallisista kustannuksista. UKK-instituutin koordinoiman raportin mukaan kustannukset ovat vuositasolla 3,2-7,5 miljardia euroa. Tarkoista euromääristä käydään edelleen keskustelua, mutta joka tapauksessa kyse on miljardiluokan ongelmasta. Kun tiedetään, että valtio käyttää liikunnan edistämiseen vuositasolla noin 150 miljoonaa euroa, on selvää, että valtion liikunnan edistämisen resursointi on riittämätöntä. Liikuntapoliittisessa selonteossa ehdotetut resursoinnin lisäykset (120 miljoonan euron kertainvestointi 2020-luvun alussa valtion budejetista) ovat siis tästä näkökulmasta katsottuna oikeansuuntaisia ja mittaluokaltaan kohtuullisia. Mikäli resursoinnin lisäykset tehdään, on samassa yhteydessä varmistuttava siitä, että lisäykset edistävät yhdenvertaista ja tasa-arvoista liikunnan kansalaistoimintaa Suomessa ja kohdistuvat tasapuolisesti. Resursoinnissa on myös otettava huomioon vammais- ja kansanterveysjärjestöjen rooli kansalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäjinä.

SoveLi ry;n näkemyksen mukaan on hyvä, että selontekoon on kirjattu selvästi soveltavan liikunnan kohderyhmän koko, merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Soveltavan liikunnan kohderyhmän koko on tällä hetkellä 15 % eli noin 800 000 ihmistä. Väestön ikääntyessä ja ikärakenteen muuttuessa on todennäköistä, että soveltavan liikunnan kohderyhmä tulee kasvamaan entisestään. Tästä syystä selontekoon olisi ollut tarpeen kirjata nykytilan kuvauksen lisäksi tarkemmin ne toimenpiteet, joilla kasvavaa soveltavan liikunnan kohderyhmää tullaan jatkossa tukemaan. Esimerkiksi liikuntapaikkojen esteettömyyden varmistaminen, kansanterveys- ja vammaisjärjestöjen liikuntatoiminnan rahoituksen vahvistaminen, paikallisyhdistyksien vapaaehtoistyöhön perustuvan liikuntatoiminnan tukeminen kuntien taholta ja liikunnan palveluketjujen toimivuuden varmistaminen myös maakuntauudistuksen jälkeen olisivat olleet mahdollisia toimenpiteitä, joita selonteossa olisi voitu nostaa esille. Lisäksi huo-

miota olisi voitu kiinnittää myös liikunnan ja terveyden ammattilaisten koulutusken kehittämiseen. Opiskelijoiden ymmärrys liikunnan yhdenvertaisuudesta ja vapaaehtoisuudesta tulisi lähteä kehittymään jo toisen ja kolmannen asteen koulutuksissa. Tämä tarkoittaa soveltavan liikunnan vankkaa asemaa koulutuksessa niin teoreettisella kuin käytännön tasolla ja vapaaehtoistoimintaan perehtymistä myös kokemuksen kautta osana koulutusta.

Yksi suomalaisen liikuntajärjestelmän haasteista on se, että liikunta- ja urheilutoimijat liikuttavat tehokkaasti niitä, jotka ovat kiinnostuneita liikunnasta, mutta toisaalta suuri osa väestöstä jää kokonaan liikuntatoiminnan ulkopuolelle. Selkeimmin tämä kahtiajako näkyy soveltavan liikunnan kohderyhmässä. Parhaat suhteelliset kansanterveydelliset ja –taloudelliset hyödyt saataisiin kohdistamalla toimenpiteitä erityisesti niihin ryhmiin, joilla ei nykyisellään ole mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa. Näiden ryhmien parempi huomioiminen toteuttaisi nykyistä paremmin liikunta-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien tavoitteita.

Liikuntapoliittisen selonteon sisältö on kiteytettävissä kahteen pääteemaan: liikunnan edistäminen koko elämänkulussa ja liikunnan edistämisen rahoituksen lisääminen. SoveLi ry:n näkökulmasta nämä kokonaisuudet ovat erittäin kannatettavia. Laajemmasta näkökulmasta katsottuna olisi kuitenkin ollut myös tervetullutta, että selonteossa olisi nostettu esiin liikunnan mahdollisuuksia mm. liikenteen päästöjen vähentämisessä. Ilmastonmuutoksen torjuminen on yksi suurimpia, ellei suurin, yhteiskunnalinen tavoite, jossa myös liikuntapolitiikalla on oma merkityksensä.

Soveltava Liikunta SoveLi ry:n hallituksen puolesta

Tommi Yläkangas